

Slezská univerzita v Opavě
Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné

Právo EU

11. Přednáška – Hospodářská soutěž v EU

Hospodářská soutěž

- souběžná snaha subjektů na trhu určitého druhu zboží nebo služeb, jejichž cílem je dosažení určitých výhod před ostatními v oblasti hospodářských užitků, popř. výsledků, a jež vzájemně ovlivňuje jejich hospodářskou činnost.

Ochrana hospodářské soutěže

- Hmotněprávní úprava se skládá ze dvou relativně samostatných oblastí:
- Antitrustové právo, zahrnující tzv. kartelové právo (zákaz určitých dohod mezi firmami) a zákaz zneužívání dominantního postavení
- Právo koncentrací (kontrola fúzí podniků)

Zákaz určitých dohod mezi podniky

- se společným trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by:
- mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a
- jejichž cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu

Zákaz určitých dohod mezi podniky

- a) přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny anebo jiné obchodní podmínky;
- b) omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice;
- c) rozdělují trhy nebo zdroje zásobování;

Zákaz určitých dohod mezi podniky

- d) uplatňují vůči obchodním partnerům rozdílné podmínky při plnění stejné povahy,
- e) podmiňují uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisejí.

Výjimky od zákazu určitých dohod mezi podniky

- Dohody jsou povoleny, jsou-li splněny následující podmínky:
- dohoda musí přispívat ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků nebo
- k podpoře technického nebo hospodářského pokroku

Výjimky od zákazu určitých dohod mezi podniky

- Dohoda nesmí podniky omezovat více,
- než je nezbytně nutné a
- nesmí rovněž umožnit vyloučení hospodářské soutěže ve vztahu k podstatné části výrobků tímto dotčených.

Výjimky od zákazu určitých dohod mezi podniky

- Komise může stanovit tzv. skupinové (blokové) výjimky. Jsou to:
 - Tzv. vertikální dohody
 - Dohody o specializaci
 - Dohody o výzkumu a vývoji
 - Dohody o licencích týkajících se know-how
 - Dohody v oblasti pojišťovnictví

Vertikální dohody

- Výjimka se vztahuje pouze na vertikální dohody uzavřené mezi sdružením podniků a jeho členy, nebo mezi tímto sdružením a jeho dodavateli, pokud jsou všichni jeho členové maloobchodníci se zbožím a s výhradou, že žádný z jednotlivých členů tohoto sdružení spolu se spojenými podniky nemá celkový roční obrat vyšší než 50 milionů eur.

Dohody o specializaci

- a) jednostranné specializační dohody, kterými se jedna strana zavazuje zastavit výrobu určitých produktů nebo zdržet se výroby těchto produktů a nakupovat je od konkurenčního podniku, zatímco konkurenční podnik se zavazuje tyto produkty vyrábět a dodávat
- b) dohody o společné výrobě, kterými se dvě nebo více stran zavazují vyrábět určité produkty společně.

Dohody o výzkumu a vývoji

- Dohody uzavřené mezi dvěma nebo více podniky týkající se podmínek, za kterých tyto podniky provádějí např.:
- společný výzkum a vývoj produktů nebo postupů a společně využívání výsledků tohoto výzkumu a vývoje

Dohody v oblasti pojišťovnictví

- Nepoužije se na dohody uzavřené mezi dvěma nebo více společnostmi v odvětví pojišťovnictví, pokud jde o např.:
- Společném vytváření a šíření:
- Výpočtu průměrných nákladů na krytí uvedených rizik v minulosti
- V souvislosti s pojištěním zahrnujícím prvek kapitalizace, tabulek úmrtnosti a tabulek uvádějících četnost onemocnění, úrazů a invalidity

Zákaz zneužívání dominantního postavení

- Je zakázáno zneužívat dominantního postavení jednoho nebo několika podniků, opět s podmínkou, že může být ovlivněn obchod mezi členskými státy.

Zákaz zneužívání dominantního postavení

- Existují tři kumulativní podmínky, které dohromady tvoří skutkovou podstatu zakázaného jednání:
 - a) dominantní postavení
 - b) zneužívání tohoto postavení
 - c) vliv na obchod mezi členskými státy

Dominantní postavení

- bylo definován Soudním dvorem jako hospodářsky silné postavení, které firma má a které jí umožňuje, aby zabraňoval efektivní soutěži, protože mu dává sílu chovat se do značné míry nezávisle na svých konkurentech, odběratelích a spotřebitelích.

Zneužívání dominantního postavení

- 4 příklady zneužívání:
- Stanovení nepřiměřených cen nebo jiných obchodních podmínek,
- Omezování výroby, odbytu nebo technického rozvoje ke škodě spotřebitelů,

Zneužívání dominantního postavení

- Znevýhodňování obchodních partnerů uplatňováním nerovných podmínek při rovnocenných dodávkách (diskriminační opatření)
- Vnucování obchodních partnerů tzv. vázaných obchodů (podmiňování uzavření smlouvy další dodávkou, která s původní nemá souvislost).

Vliv na obchod mezi členskými státy

- Tato podmínka je Soudním dvorem interpretována velmi široce.
- Nevyžaduje se skutečné ovlivnění obchodu, ale stačí potenciální možnost takového vlivu.

Aplikace ustanovení o hospodářské soutěži (antitrustové právo)

- Komisi a národním soutěžním úřadům jsou svěřeny tyto pravomoci:
 - a) zjišťovat skutkový stav při posuzování jednotlivých případů domnělého nebo skutečného porušení hospodářské soutěže
 - b) rozhodovat o důsledcích porušení
- Komise rozhoduje ex offo nebo na základě stížnosti, kterou může podat firma (soutěžitel) s oprávněným zájmem nebo členský stát.

Aplikace ustanovení o hospodářské soutěži (antitrustové právo)

- Komise pochopitelně musí mít dostatečné prostředky k tomu, aby mohla ve všech případech spolehlivě a rychle zjistit skutkový stav. K tomu má tyto pravomoci:
- a) požadovat nezbytné informace od vlád a jiných orgánů členských států, jakož i od firem a podnikových sdružení
- b) provádět všeobecný průzkum celých odvětví hospodářství

Aplikace ustanovení o hospodářské soutěži (antitrustové právo)

- c) provádět šetření na místě
- d) šetření za pomoci orgánů příslušného státu
- Ve všech případech se firmy musí podrobit požadavkům Komise (samozřejmě jsou-li legitimní), jinak mohou být uloženy pokuty za ztěžování nebo znemožňování práce Komise.

Aplikace ustanovení o hospodářské soutěži (antitrustové právo)

- Vlastní rozhodnutí Komise může zahrnovat:
 - - Uložení povinnosti ukončit protiprávní chování
 - - Event. přijetí předběžného opatření
 - - Event. přijetí závazků (tj. slibů či záruk firem) vztahujících se k nařízeným opatřením
 - - Ukládat sankce

Právo koncentrací (kontrola fúzí podniků)

- má dvě protikladné stránky:
- sloučený podnik má zpravidla silnější postavení na trhu, může lépe překonat ekonomické potíže a jeho činnost je obecně efektivnější
- znamená zmenšování počtu soutěžitelů na trhu, a tedy kvantitativní omezování soutěže

Právo koncentrací (kontrola fúzí podniků)

- Výsledkem sloučení mohou být dvě různé situace:
- Firma „a“ se sloučí s firmou „b“ tak, že ho pohltí (a tedy se zvětší), aniž by sám změnil svůj statut ($a+b = A$).
- Druhý případ je ten, že sloučením dvou či více firem vznikne nový subjekt ($a+b = C$).

Právní úprava spojování podniků (nařízení 139/2004)

- Úprava obsažená v právu EU se nevztahuje na všechna spojování, nýbrž pouze na ta, která mají význam z hlediska EU.
- spojování, která této dimenze z hlediska EU nedosahují, nejsou posuzována podle práva EU, nýbrž podle vnitrostátního práva příslušného členského státu.

Právní úprava spojování podniků (nařízení 139/2004)

- Dimenze EU je dána objemem ročního obrátu všech sloučených firem, které tvoří nový celek (včetně firem před sloučením lokalizovaných mimo EU).
- Obratem se rozumí součet všech příjmů za výrobky a služby po odečtení daně.
- Jako zásada platí, že musí být splněny obě následující podmínky:

Právní úprava spojování podniků (nařízení 139/2004)

- a) celkový celosvětový obrat všech dotčených podniků přesahuje 5 miliard EUR a
- b) celkový roční obrat každého nejméně z dvou dotčených podniků v rámci celého Společenství přesahuje 250 milionů EUR.

Právní úprava spojování podniků (nařízení 139/2004)

- Za úplné spojení (tzv. koncentraci) se považuje
 - a) spojení dvou nezávislých podniků,
 - b) situace, kdy se jedna osoba, ovládající určitý podnik nabude jakýmkoli způsobem (nákupem akcií, smlouvou) vliv v jiném podniku (stačí vliv částečný)
 - c) join venture, i když vystupuje jako samostatná jednotka.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS)

- ochrana hospodářské soutěže v ČR institucionálně zajišťována tímto Úřadem se sídlem v Brně.
- přísluší mu vytvářet podmínky pro podporu a ochranu hospodářské soutěže, vykonávat dohled při zadávání veřejných zakázek a veřejné podpory a vykonávat další působnosti stanovené zvláštními zákony.

Regulace státních podpor

- Podpory poskytované státy, jako forma státního intervencionismu, v zásadě
- a) narušují hospodářskou soutěž nejen v národním měřítku, ale i v měřítku Společenství a zároveň
- b) narušují obchod mezi členskými státy, tedy volný pohyb zboží, neboť vedou ke ztížení postavení dovozců.

Podpory slučitelné s vnitřním trhem

- se řadí do dvou kategorií:
- podpory bez dalšího považované vždy za slučitelné s vnitřním trhem a
- podpory, které mohou být takto kvalifikovány, což záleží na stanovisku Komise.

Podpory vždy slučitelné s vnitřním trhem

- Jsou to:
- a) podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům za podmínky, že jsou poskytovány bez diskriminace podle původu výrobků
- b) podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi.

Za slučitelné s vnitřním trhem mohou být v souladu s rozhodnutím Komise považovány:

- a) podpory, které mají napomáhat hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností,
- b) podpory, které mají napomáhat uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu,
- c) podpory, které mají napravit vážnou poruchu v ekonomice některého členského státu,

Za slučitelné s vnitřním trhem mohou být v souladu s rozhodnutím Komise považovány:

- d) podpory, které mají usnadňovat rozvoj určitých hospodářských činností nebo oblastí,
- e) podpory, které mají napomáhat kultuře a zachování kulturního dědictví,
- f) jiné druhy podpor, které mohou být určeny rozhodnutím Rady.

Komise tyto výjimky povoluje po posouzení, zda vyhovují těmto kritériím:

- - podpora rozvoje, který je v zájmu EU jako celku,
- - nezbytnost podpory, tedy nemožnost dosáhnout žádoucího účinku jiným způsobem,
- - přiměřenost výše podpory a její formy.

Právo veřejných zakázek v EU

- členské státy nemohou zakázky zásadně vyhrázovat domácím firmám.
- veřejná soutěž na veřejnou zakázku musí být vyhlášena v měřítku EU; nesmí existovat diskriminace uchazečů z jiných členských států.

Přezkumné řízení

- koná nezávislý orgán v případě pochybností o regulérnosti
- při zjištění neregulérnosti je možno:
- přijmout předběžné opatření, aby se zabránilo dalšímu poškozování zájmů,
- zrušit napadené rozhodnutí,
- případně rozhodnout o náhradě škody.
- Komise může zahájit řízení – vynucování práva EU

Právo obchodních společností

- Pravidla volného pohybu osob se nevztahují jen na osoby fyzické, ale i na osoby právnické.

Právo obchodních společností

- Realizace práva na usazování neznamena jen změnu sídla společnosti, ale především zakládání společností nových, nejčastěji dceřiných ve vztahu ke společnosti již působící v některém členském státě.
- Pro jejich postavení a aktivity tedy také platí zákaz diskriminace podle státní příslušnosti.

Strategie EU

- Tato strategie má dva směry:
- a) stanovení minimálních standardů, a to pomocí harmonizačních směrnic
- b) vytváření nových forem společností založených výlučně na právu EU (tedy nikoli na národní úpravě)

Obchodněprávní publicita

- Členské státy musí zajistit, aby základní dokumenty jako statuty společností, jakož i informace o sídle, likvidaci apod. byly veřejně přístupné.

Obchodněprávní publicita

- musí být na obchodních papírech a objednávkách uvedeny
- právní forma společnosti,
- rejstřík a číslo zápisu.

Nové formy společností v EU

- 1) Evropské hospodářské zájmové sdružení (European economic interest grouping) - úprava je obsažena v nařízení č. 2137/85
- 2) Evropská společnost (Societas Europaea), upravená nařízením č. 2157/2001
- 3) Evropská družstevní společnost (nařízení č. 1435/2003 a směrnice č. 2003/72)

